

Moduł IV

Ewaluacja w pracy nauczyciela

Sesja 17: Formy autoewaluacji.

Sesja 18: Informacja zwrotna od uczniów i rodziców.

Sesja 19: Hospitacje i lekcje koleżeńskie.

Sesja 20: Autoewaluacja w rozwoju zawodowym nauczyciela.

PROGRAM I SCENARIUSZE ZAJĘĆ

SESJA 17. Formy autoewaluacji.

Cele ogólne

- Stosowanie różnych form autoewaluacji.

Cele szczegółowe/ uczestnik zajęć potrafi:

- wybrać i zastosować różne formy autoewaluacji własnej pracy.

Treści:

13. Planowanie autoewaluacji.

14. Formy autoewaluacji.

Metody i techniki pracy:

- Miniwykład
- Dyskusja
- Praca w grupach

Lp.	Przebieg sesji	Czas	Materiały
1.	Prowadzący prezentuje cele sesji. Prowadzący zadaje pytanie „ czy prowadzimy ewaluację własnej pracy?, w jakiej formie ? z jakim skutkiem?” Krótka dyskusja.	15 min.	Slajdy 1-2
2.	Ćwiczenie 1 – Formy autoewaluacji. Praca w 4-5 grupach. Podsumowując pracę grup prowadzący omawia formy autoewaluacji.	30 min.	Arkusze ćwiczeń Slajdy 3 -9
3.	Ćwiczenie 2 – Arkusz samooceny. Praca w 4 grupa. Grupy projektują arkusz samooceny dotyczący wybranego obszaru pracy nauczyciela.	40 min.	Arkusz ćwiczenia
4	Podsumowanie sesji	5 min.	

Moduł IV – Ćwiczenie 1

Autoewaluacja pracy nauczyciela.

Pytania dotyczące własnej pracy?	Źródła informacji	Sposób zbierania informacji

Moduł IV – Ćwiczenie 2

Proszę zaprojektować arkusz samooceny dotyczący wybranego obszaru pracy nauczyciela.

SESJA 18.

Informacja zwrotna od uczniów i rodziców

Cele ogólne

- Korzystanie z informacji zwrotnej od uczniów i rodziców.

Cele szczegółowe/ uczestnik zajęć potrafi:

- pozyskiwać informację zwrotną od uczniów i rodziców na temat swojej pracy,
- wykorzystywać informację zwrotną w podnoszeniu jakości własnej pracy.

Treści:

4. Rodzaje uzyskiwanych danych.

Metody i techniki pracy:

- Miniwykład
- Dyskusja
- Praca w grupach

Lp.	Przebieg sesji	Czas	Materiały
1.	Prowadzący prezentuje cele sesji. Nawiązanie do poprzedniej sesji i podkreślenie wagi informacji zwrotnej od uczniów, rodziców, innych nauczycieli czy dyrektora. Ponieważ jesteśmy nie tylko odbiorcami, ale również sami przekazujemy informację zwrotną innym nauczycielom, uczniom, czy rodzicom zaczynamy od krótkiego wprowadzenia na temat zasad przekazywania i odbierania informacji zwrotnej.	30 min.	Slajd 11- 16
2	Ćwiczenie 3 – Projektowanie kwestionariusza ankiety – Informacja zwrotna od uczniów lub od rodziców. Dwie grupy projektują ankietę do uczniów, dwie do rodziców. Prowadzący odwołuje się do zasad tworzenia ankiet.	50 min.	Arkusze ćwiczenia
3	Podsumowanie sesji	10 min.	

Moduł IV – Ćwiczenie 3

Grupa I i II

Proszę zaprojektować kwestionariusz ankiety, który pozwoli na uzyskanie informacji zwrotnej od uczniów na temat sposobu prowadzenia przez Ciebie lekcji.

Czas 35 min.

Grupa I i II

Proszę zaprojektować kwestionariusz ankiety, który pozwoli na uzyskanie informacji zwrotnej od rodziców na temat sposobu prowadzenia przez Ciebie zebrań z rodzicami (wywiadówek).

Czas 35 min.

SESJA 19.

Hospitacje i lekcje koleżeńskie.

Cele ogólne

- ❑ Korzystanie z informacji zwrotnej od dyrektora i nauczycieli.

Cele szczegółowe/ uczestnik zajęć potrafi:

- ❑ dostrzec zalety hospitacji w doskonaleniu własnej pracy,
- ❑ wykorzystywać doświadczenia i uwagi innych nauczycieli w doskonaleniu własnej pracy.

Treści:

2. Zalety i wady hospitacji.
3. Lekcje koleżeńskie.

Metody i techniki pracy:

- ❑ Miniwykład
- ❑ Dyskusja
- ❑ Praca w grupach

Lp.	Przebieg sesji	Czas	Materiały
1.	Prowadzący prezentuje cele sesji. Krótka dyskusja na temat hospitacji. Czy jest potrzebna? Jakie mamy doświadczenia? Jakie są zalety i wady hospitacji? Czy hospitacja może być przydatna w autoewaluacji?	20 min.	Slajd 17
2	Krótki wykład na temat hospitacji, rodzajów, istoty, procedur.	20 min.	Slajdy 18 - 25
3	Ćwiczenie 4. Projektujemy arkusz hospitacji, który może być pomocny w naszej autoewaluacji	40 min.	Arkusz ćwiczenia
4	Podsumowanie sesji	10 min.	

Moduł IV – Ćwiczenie 4

Proszę zaprojektować arkusz obserwacji lekcji koleżeńskej.

Jakie informacje chciałbyś, aby zawierał? Na co osoba obserwująca zajęcia powinna zwracać uwagę?

Forma arkusza dowolna. Czas 30 min.

SESJA 20.

Autoewaluacja w rozwoju zawodowym nauczyciela.

Cele ogólne

- Wykorzystanie autoewaluacji w projektowaniu i dokumentowaniu rozwoju zawodowego.

Cele szczegółowe/ uczestnik zajęć potrafi:

- planować rozwój zawodowy w oparciu o autoewaluację,
- dokumentować rozwój zawodowy z wykorzystaniem portfolio.

Treści:

3. Planowanie rozwoju zawodowego.
4. Dokumentowanie rozwoju zawodowego

Metody i techniki pracy:

- Miniwykład
- Dyskusja
- Praca w grupach

Lp.	Przebieg sesji	Czas	Materiały
1.	Prowadzący prezentuje cele sesji. Nawiązuje do poprzednich sesji, w czasie których była mowa o formach autoewaluacji i gromadzeniu informacji o własnej pracy. Wszystkie zebrane informacje wykorzystujemy teraz do planowania rozwoju zawodowego, w tym również awansu zawodowego. Krótka dyskusja na temat doświadczeń uczestników. Czy i jak planują rozwój zawodowy?	20 min.	Slajd 26
2	Prowadzący podkreśla, że jedną z form dokumentowania własnego rozwoju jest portfolio, że dokumentowanie własnej pracy i osiągnięć może pomóc w analizie i doskonaleniu pracy nauczyciela oraz jego ocenie. Ćwiczenie 5. Projektujemy własne portfolio	30 min.	Slajd 27
4	Podsumowanie całego kursu Ankieta ewaluacyjna	30 min.	Slajd 28-30

Moduł IV – Ćwiczenie 5

Projektujemy własne portfolio.

Z jakich działów może składać się nasze portfolio? Jakie dokumenty możemy gromadzić?

MATERIAŁY DLA UCZESTNIKÓW SZKOLENIA

MODUŁ IV

Ewaluacja w pracy nauczyciela.

Formy autoewaluacji w pracy nauczyciela

- Arkusze samooceny.
- Informacja zwrotna od uczniów.
- Informacja zwrotna od rodziców.
- Informacja od dyrektora (hospitacja).
- Informacja od innych nauczycieli (lekcje koleżeńskie).
- Portfolio.

Arkusze samooceny

- Samoocena polega na bieżącej obserwacji efektów pracy i dokonywaniu korekty lub modyfikacji.
- Jest to gromadzenie i opracowanie informacji o własnej praktyce zawodowej, w celu wykorzystania ich do rozwijania profesjonalnych umiejętności.
- Samooceną pojmować należy jako prowadzony dla samego siebie indywidualny monitoring, rodzaj zawodowej autorefleksji nad wymiernymi efektami swojej pracy.
- Właściwa samoocena służy nauczycielowi i jego uczniom, a nie dyrektorowi szkoły.

Zasady przekazywania informacji zwrotnej

- Nie oceniać, nie osądzać, tylko opisywać wrażenia.
- Informacja musi się odnosić do konkretnego, dającego się wyodrębnić zachowania.
- Informacja zwrotna powinna być sformułowana jasno i precyzyjnie.
- Jasno oddzielać spostrzeżenia od przypuszczeń i odczuć.
- Uczucia wyrażać w bezpośredniej formie, tzn. jako komunikaty „ja”
- Komunikat zwrotny musi odnosić się do zachowania, które można zmienić.
- Informacja zwrotna powinna być przekazywana, w miarę możliwości, jako bezpośrednia reakcja.

Zasady przyjmowania informacji zwrotnej

- Nastawienie polegające na traktowaniu informacji zwrotnej jako szansy.
- Aktywne słuchanie (ewentualne stawianie dodatkowych pytań).
- Należy być otwartym, nie traktować informacji zwrotnej jako krytyki.

Nadawco !!!

- Zaczynij od pozytywnego stwierdzenia.
- Mów o zachowaniu danej osoby, a nie o samej osobie.
- Skup się na swoich spostrzeżeniach, a nie na wyciąganiu wniosków.
- Dokonuj opisu, a nie oceny.
- Dziel się pomysłami, informacjami, nie dawaj „dobrych rad”
- Eksponuj to, co można zmienić.
- Skup się na korzyściach, jakie informacja zwrotna może dać odbiorcy.
- Ogranicz się do takiej liczby informacji, którą odbierająca osoba może spożytkować.
- Pozostaw wybór rozmówcy.

Odbiorco !!!

- Słuchaj informacji zwrotnej bez natychmiastowego odrzucania i spierania się z jej nadawcą.
- Sprawdź, czy dobrze zrozumiałeś komunikat.
- Nie polegaj na jednym źródle informacji.
- Decyduj o sposobie wykorzystania informacji zwrotnej.

Zasady prowadzenia hospitacji (Olejniczak, Pielachowski)

- Hospitacja, odwiedziny u nauczyciela w czasie jego pracy z uczniami (lub rodzicami), jest - jak dotąd - ważnym sposobem uzyskiwania informacji o poziomie jego pracy, umiejętnościach i ewentualnych brakach, a także o osiągnięciach jego uczniów. Nie lekceważcie hospitacji i dobrego przygotowania się do niej.
- Hospitacja ma na celu długofalowe doskonalenie działania szkoły, jest ważnym ogniwem strategii kierowania każdego dyrektora. Nie łączcie z hospitacją żadnych innych motywacji typu "pokażę im swoją przewagę", "nakryję go" itp.
- Podczas hospitacji dobrze przyglądajcie się uczniom lub innym uczestnikom zajęć, zwróćcie uwagę na to, jakim mówią językiem, jakie mają nawyki pracy, jaki mają stosunek do nauczyciela, co wiedzą i co potrafią. Wszystko bowiem, co robi szkoła i nauczyciel, jest dla ich dobra i ostatecznie ich wiedza, umiejętności i postawy będą decydować o społecznej ocenie danej szkoły.
- W czasie hospitacji zachowujcie spokój, nie podważajcie autorytetu nauczyciela w obecności uczniów i innych osób, nie wtrącajcie się i nie ingerujcie w przebieg zajęć.

Nie ma tak pilnych spraw, aby nie można było ich załatwić po zakończeniu zajęć (poza bezpośrednim zagrożeniem bezpieczeństwa osób).

- Podczas hospitacji róbcie zwięzłe notatki, zapisujcie obserwacje (uwagi, oceny, tematy wskazówek, jakich później udzielicie). Nie formalizujcie zbytnio swoich spostrzeżeń, nie stosujcie zbyt skomplikowanych "arkuszy obserwacji" itp. Miejcie cały czas w pamięci własne cele hospitacji i to wystarczy.
- Najważniejszy etap procesu hospitacyjnego to rozmowa (dyskusja, konferencja) pohospitacyjna z nauczycielem (lub z uczniami i nauczycielem). Nie odkładajcie tej sprawy na później. Każdy hospitowany nauczyciel znajduje się w sytuacji stresującej i nie należy przetrzymywać go w tym stanie, poza tym w niezbyt odległym terminie po hospitowanych zajęciach jest najlepsza motywacja do przyjęcia waszych wskazówek, a także najlepsza pamięć szczegółów dotyczących przebiegu lekcji lub innych zajęć.
- Konferencja pohospitacyjna wymaga poważnej atmosfery i oprawy. Nie spłycajcie jej, nie odbywajcie jej w przerwie między lekcjami, pośpiesznie, gdy np. nauczycielka myśli o odbiorze dziecka z przedszkola, stale zerka na zegarek itd. Jeśli udzielacie zaleceń pohospitacyjnych, dopilnujcie, aby nauczyciel także traktował je poważnie, aby je zapisał, a nie puszczał mimo uszu.
- Inspirujcie nauczyciela do twórczej pracy lub do poprawienia niedostatków w tej pracy. Miejcie pod ręką przygotowane na tę okoliczność nowości wydawnicze, artykuły z czasopism, zapytajcie o ostatnią profesjonalną lekturę nauczyciela. Zapytajcie o plany dotyczące doskonalenia i awansu zawodowego, zaoferujcie pomoc. Wykorzystajcie w pełni tę niepowtarzalną atmosferę, jaką stwarza rozmowa pohospitacyjna.
- Oceniając obejrzone zajęcia, zaczynajcie od pozytywów, o słabościach mówcie w kategoriach doskonalenia pracy, nie zaś w kategoriach niezadowolenia czy krytyki. Chyba, że spotkacie się u nauczyciela z lekceważeniem i z postawą absolutnej niechęci do zmiany sytuacji.
- Pamiętajcie, że prowadząc nadzór pedagogiczny, występujecie także w roli tego, który wie lepiej, ma więcej doświadczenia itd. To wymaga od was samych doskonalenia zawodowego, orientacji we współczesnym piśmiennictwie pedagogicznym i psychologicznym, w przepisach prawa oświatowego itp. Nie doskonaląc się, nie umiając być przewodnikiem, zwłaszcza dla młodego i ufego nauczyciela, szybko stracicie autorytet.

Portfolio to teczka (także w sensie dosłownym, lub np. segregator) z przykładowymi pracami artysty, a w szerszym znaczeniu prezentacja dokonań danej osoby lub firmy, np. plik zawierający próbki, przykłady i wizerunki wykonanych, kompletnych prac mogących być podstawą do oceny jej umiejętności, zdolności do pracy na danym stanowisku lub wykonania danego zadania. (Źródło; Wikipedia)

Literatura

W opracowaniu wykorzystano informacje z następujących źródeł:

- Komorowska H., *Konstrukcja, realizacja i ewaluacja programów nauczania*, IBE, Warszawa, 1995
- Konarzewski K., *Jak uprawiać badania oświatowe. Metodologia praktyczna.*, WSiP, Warszawa, 1995
- Korporowicz L. (red), *Ewaluacja w edukacji*, Oficyna Naukowa, Warszawa, 1997
- Łobocki M., *Metody i techniki badań pedagogicznych*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Warszawa, 2000
- Mizerak H. (red), *Ewaluacja w szkole. Wybór tekstów*, Wydawnictwo MG, Olsztyn, 1997
- Owczarz M. (red), *Poradnik Edukatora*, Wydawnictwo CDN., Warszawa 2005
- Tołwińska-Królikowska E. (red), *Autoewaluacja w szkole*, Wydawnictwo CODN, Warszawa, 2002
- Zaczyński W., *Praca badawcza nauczyciela*, WSiP, Warszawa, 1995